

Leerplan Haar- en schoonheidsverzorging: overwegingen in functie van concretisering lessentabel en opdrachtenverdelingen

1 Suggesties vanuit leerplan en lessentabel

1.1 Leerplan

Het leerplan bevat geen concrete verdeling van lesuren. Er is wel een vraag om te streven naar het geïntegreerd aanbieden van de leerplandoelen waar het kan en de takken in de opleiding niet volledig van elkaar te scheiden. Dat kan o.m. door:

- een pakket uren te voorzien voor ‘gemeenschappelijke’ leerplandoelen: dit zijn inhouden die zowel in haar- als schoonheidsverzorging aan bod komen maar misschien anders ingevuld worden. De basis kan dezelfde zijn.
- een pakket uren te voorzien voor technische vaardigheden in haarverzorging en een ander pakket voor schoonheidsverzorging.

Het leerplan vertoont wat dat laatste betreft een evenwichtige aanpak. Dat betekent niet dat het effectief aantal uren daarvoor hetzelfde moet zijn maar een groot verschil zou het niet mogen inhouden.

1.2 Lessentabel

Administratieve vakbenamingen:

TV/PV Bio-Esthetiek - TV/PV Dameskappen - TV/PV Herenkappen

2 Overwegingen

Het concretiseren van de lessentabel en bijhorende opdrachtenverdeling is afhankelijk van het samenspel tussen volgende elementen:

- Pedagogische en pedagogisch-didactische keuzes die je als directeur of schoolteam maakt;
- Situering van Haar- en schoonheidsverzorging binnen het aanbod op de school m.i.v. beschikbare infrastructuur (denk daarbij aan Wellness en lifestyle uit de D/A-finaliteit);
- Het beschikbare lerarenkorps: zowel qua discipline (bekwaamheidsbewijzen) als qua expertise.

Onderstaande overwegingen worden geformuleerd vanuit het perspectief van beleidskeuzes. De regionale begeleiders duiden in het leerplan (verdiepings sessie) de relatie tussen keuzes m.b.t. organisatie en leerplanrealisatie.

We zetten een aantal pedagogische en pedagogisch-didactische keuzes op een rijtje.

2.1 Vertrekken vanuit een eigen leerplanstructuur

Het centrale achterliggende idee van het leerplan is dat leerlingen pas aan het einde van de tweede graad een keuze moeten maken voor Haarverzorging dan wel Schoonheidsverzorging. Ze maken dus op gelijkwaardige wijze kennis met beide domeinen en ontdekken een aantal gemeenschappelijkheden die inzetbaar zijn in beide sectoren. Dat is ook de centrale boodschap voor leerlingen die al van bij de aanvang van de opleiding een duidelijke keuze voor ogen hebben: zij kunnen bijkomende competenties verwerven die niet initieel aan hun voorkeur gekoppeld zijn maar die hun visie en kwaliteiten alleen maar verbreden eens ze actief zijn op hun geliefkoosd domein. Zo zal een leerling die graag kapper wil worden kwaliteitsvoller aan de slag kunnen als hij of zij ook inzichten verwerft in make-up aanbrengen. Net zoals een leerling binnen de latere schoonheidsverzorging veel baat zal hebben bij vaardigheden om een kapsel op te steken.

Dat betekent niet dat deze opleiding zich over het geheel presenteert als een 'eenheidsworst' met een streven naar zoveel als mogelijk gelijkaardige aspecten. Daar waar de kern van beide domeinen aan bod komt, is de betrokken expertise van belang. De leerkrachten hebben echter steeds oog voor opportuniteiten die hun domein voor het andere kan inhouden.

2.2 Welke keuzes maak je voor het complementair gedeelte?

- Gebruik je deze uren om het urenpakket specifieke vorming te verruimen?
- Kies je voor het aanbieden van een vak dat relevant is het vanuit studierichtingsprofiel (vorm van verdieping)? Bijvoorbeeld:
  - Artistieke vorming: verdiepend ingevuld in functie studierichtingsprofiel;
  - Nederlands in functie van communicatie;
  - ....
- Wil je andere keuzes maken? Bijvoorbeeld Informatica, Artistieke vorming vanuit het perspectief algemene vorming.

2.3 Keuze voor het werken met pedagogisch-didactische werkvormen?

Het leerplan vraagt om leerlingen aan het einde van de tweede graad niet af te rekenen op een concreet resultaat. Zij zien een brede waaier van technische vaardigheden die hun keuzeprocess moet ondersteunen en een basis legt om in de derde graad de verschillende competenties grondig te beheersen. In die zin ligt het accent op het aanbieden van een groot scala aan inhouden boven het systematisch inoefenen van een beperkt aantal handelingen. Dat betekent niet dat de hele tweede graad louter uit proces bestaat. Afhankelijk van de leerlingenpopulatie kan men zicht met bepaalde groepen verder gaan en reeds komen tot afgewerkte handelingen. Het is echter niet de bedoeling ze daarop af te rekenen in de tweede graad.

Afhankelijk van de individuele expertise in de vakgroep zal men al dan niet vertrouwd zijn met de inhouden van het domein waarin men niet opgeleid is. Dat hoeft echter maar deels te wegen op de pedagogisch-didactische werkvormen die men hanteert. Ook al biedt de leerkracht een competentie aan uit het eigen vakgebied, men kan systematisch verwijzen naar elementen uit het andere zonder die zelf aan te bieden.

Uiteraard kan het lerarenteam ervoor kiezen om de leerplandoelen binnen of over de inhoudelijke onderdelen heen thematisch of projectmatig (of in een vorm van seminarie) uit te werken. In de groei van de leerling kan dit betekenen dat een 'resultaat' bestaat uit componenten uit haar- en schoonheidsverzorging.

2.4 Keuze van een concretisering van de lessentabel vanuit leerlingen- of lerarenperspectief?

Vanuit het samenspel met de overwegingen vanuit punt 2.3 kan je ervoor kiezen om:

- bepaalde inhoudelijke onderdelen te clusteren binnen 1 leerjaar of
- de inhoudelijke onderdelen verder op te splitsen in functie van opdrachtverdeling.
Vraag ter overweging: Betekent een opdeling van een inhoudelijk onderdeel in functie van de opdracht van leraren ook een opdeling in 'vakken' of 'clusters' vanuit het perspectief van de leerling? Een voor de hand liggende verdeling zou kunnen zijn dat men tot een onderverdeling haarverzorging en een onderdeel schoonheidsverzorging komt. Dat behoort tot de mogelijkheden maar bekijk met de vakgroep zeker ook een aantal andere constructies.

Bemerking: welke clusters of indelingen er gemaakt wordt, leraren zullen leerlingen de inhoudelijke samenhang tussen onderdelen en doelen duidelijk moeten maken. Het is niet de leerling die dit zelfstandig moet kunnen.

2.5 Situering Haar- en schoonheidsverzorging binnen het aanbod op de school en mogelijke implicaties voor leerplanrealisatie en opdrachtenverdeling?

2.5.1 Samenhang binnen de tweede graad

2.5.1.1 Inhoudelijke samenhang binnen A-finaliteit

Door de specificiteit van de opleiding zijn er weinig richtingen in de A-finaliteit met concrete verwantschap. Inhoudelijk kunnen echter wel raakvlakken gevonden worden:

- Reflecteren (cf. Zorg en welzijn)
- Communicatieve vaardigheden (MAVO)
- Algemene doelen betreffende duurzaamheid, hygiëne, veiligheid,...

Je hoeft dit niet meteen te bekijken vanuit samen zetten van leerlingen. Wellicht is dat weinig haalbaar. Het kan echter wel de moeite lonen om inhoudelijke aspecten op elkaar af te stemmen. Je kan daarbij als school voor een specifiek reflectiekader kiezen of gelijkaardige achtergronden aanbieden rond duurzaamheid (die dan meteen op het eigen domein worden toegepast. Ook als het gaat om communicatieve vaardigheden en houding bij mensen die zich kwetsbaar opstellen, kan men een gelijklopende aanpak voorstellen.

2.5.1.2 Samenhang met Wellness en Lifestyle (D/A)

Alhoewel beide studierichtingen invulling geven aan een verschillend BK valt het op dat de beide BK's zeer gelijkaardig zijn wat betreft schoonheidsspecialist(-adviseur). Dat vertaalt zich in een aantal gelijklopende leerplandoelen. Toch zijn de accenten verschillend en is het moeilijk haalbaar voor die technische vaardigheden beide groepen samen te zetten. Binnen Wellness en lifestyle komt o.m. voetverzorging al aan bod in de tweede graad wat in de A-finaliteit pas voor de derde graad voorzien is. Vanwege de uiteindelijke doelstelling van de studierichting Wellness en lifestyle zal er ook minder onderwijstijd zijn voor de technische handelingen. Overigens maakt net daar het BK een duidelijke nuance: het accent ligt niet op het zelf uitvoeren van de verschillende technische handelingen wat wel degelijk het geval is bij het BK Schoonheidsspecialist.

2.5.2 Samenhang binnen de derde graad

De studierichting Haar- en schoonheidsverzorging vormt de onderbouw voor de studierichtingen Haarverzorging en Schoonheidsverzorging in de derde graad.

2.5.3 Afwegingen met betrekking tot infrastructuur

De aanwezigheid van een didactisch salon is belangrijk voor het uitvoeren van een aantal vaardigheden maar dat kan multifunctioneel ingezet worden zodat ook andere vaardigheden (zoals communicatieve) kunnen aangeleerd worden. Dit kan wel gevolgen hebben voor het roosteren van de uren.

2.6 Samenstelling lerarenkorps

Vermoedelijk maken leerkrachten uit de huidige opleiding Haarzorg zich zorgen over de inhoudelijke verschuiving van de opleiding. Deels zal dat een bekommernis zijn om het verdwijnen van de ‘vierjarige’ opleiding maar deels ook door een vraag naar andere inhoudelijke bekwaamheden. Het is wellicht niet evident om zomaar alle andere competenties zelf te verwerven en ze aan te leren aan leerlingen maar men kan wel overwegen om zich verder te bekwamen in bepaalde onderdelen. Dat kan deels met nascholingen via de sector al behoort het verwerven van een bijkomend bekwaamheidsbewijs ook tot de mogelijkheden.

Toch kunnen we in eerste instantie de nadruk leggen op de expertise die in de school aanwezig is. Door vakgroepen met elkaar in contact te brengen, kan men een beter zicht krijgen op inhoudelijke noden en de eventuele professionaliseringstrajecten in kaart brengen.

Zonder al uitspraken te doen over de derde graad ziet het er naar uit dat daar wel één specifieke bekwaamheid zal volstaan. Toch hopen we dat voldoende scholen investeren in leerkrachten die in de tweede graad aan de slag willen blijven. Er kunnen verschillende scenario's uitgewerkt worden waardoor een waaier aan competenties toch hun plaats kunnen krijgen.

3 Concretisering lessentabel

Vanuit bovenstaande overwegingen zijn er verschillende scenario's mogelijk. Je beschikt over 32 uur: 16 graaduren in het 3de jaar, 16 graaduren in het 4de jaar.

3.1 Scenario 1

Het eerste scenario is het meest eenvoudige, ook vanuit leerkrachtenstandpunt bekeken. De uren worden, los van de doelen netjes verdeeld over de twee takken om de gelijkwaardigheid te onderstrepen. Het voordeel is dat de eigenheid van de helft van de richting telkens heel concreet in de verf gezet kan worden en men een duidelijk beeld aan de leerlingen kan schetsen. Het nadeel is dat er risico bestaat dat er weinig transfer is in de vaardigheden die men verwerft. Bovendien kan het gebeuren dat bepaalde doelen dubbel worden aangeboden om ze in die specifieke context voldoende tot hun recht te laten komen.

		3 ^{de} jaar	4 ^{de} jaar
Haarverzorging		8u	8u
Schoonheidsverzorging		8u	8u

3.2 Scenario 2

In een tweede scenario kies je ervoor om de algemene en/of de gemeenschappelijke competenties afzonderlijk aan te bieden. Je zal telkens principes en inhouden aanbieden met voorbeelden uit beide takken van de opleiding. Bij de vaardigheden ligt dan sterk het accent op het verwerven van die specifieke competenties terwijl je verder bouwt op algemene en gemeenschappelijke competenties. Ook Trends en evoluties kan je zo aanbieden. Dat betekent niet dat men steeds een zorgvuldig evenwicht moet gaan bewaken. In de zoektocht naar projecten en inhouden zal men echter zorgen dat zowel haar- als schoonheidsverzorging een plaats krijgt.

		3 ^{de} jaar	4 ^{de} jaar
Algemene en gemeenschappelijke competenties	LPD 1-3	1u	1u
	LPD 4-14	2u	2u
Vaardigheden in de Haarverzorging	LPD 18-24	6u	6u
Vaardigheden in de Schoonheidsverzorging	LPD 25-31	6u	6u
Trends en evoluties in de haar- en schoonheidsverzorging	LPD 15-17	1u	1u

3.3 Scenario 3

In deze situatie willen we voorkomen dat Trends en evoluties een afzonderlijk vak gaan worden. Je zal binnen je leerplandoelen die overwegend de vaardigheden behandelen meteen ook aandacht besteden aan evoluties. Zo kan je bij het kleuren van haren meteen ook stilstaan bij de impact van mode op kleuren. Op dezelfde wijze kan je kleuren binnen brengen in het aanleren van het leerplandoel rond dagmake-up.

				3 ^{de} jaar	4 ^{de} jaar
Algemene en gemeenschappelijke competenties		LPD 1-3		1u	1u
		LPD 4-14		2u	2u
Vaardigheden in de Haarverzorging	Trends en evoluties in de haar- en schoonheidsverzorging	LPD 18-24	LPD 15-17	7u	6u
Vaardigheden in de Schoonheidsverzorging		LPD 25-31		6u	7u

3.4 Scenario 4

Alhoewel je in voorgaande scenario's ook veel leerplandoelen kan integreren, kan je het ook structureel inbouwen en elke lesweek een aantal onderdelen in een seminarie gieten. Dat betekent dat je elementen uit haarverzorging én schoonheidsverzorging in één les kan gieten maar je kan ook een integratie-oefening binnen één van beiden maken. Je beperkt je dan tot één van beide settings en poogt dan een waaier van competenties aan bod te laten komen. Je kan hier projecten van maken en scenario's uitschrijven waarbij leerlingen een beginsituatie krijgen en die vanuit de doelen die je stelt het scenario verfijnen.

Deze werkvorm leent er zich toe om de moeilijkheidsgraad op te drijven naarmate leerlingen meer competenties verwerven. De eerste weken zal je casus meer eenvoudige componenten bevatten die je door de tijd kan laten evolueren. Dat hoeft niet alleen over de technische vaardigheden te gaan. Je kan ook kiezen voor iemand die communicatief minder mogelijkheden heeft om zich goed uit te

drukken of die niet tevreden is over het resultaat. Op dezelfde manier kan je de diepgang in o.m. de reflectievaardigheden steeds verder laten groeien.

		3 ^{de} jaar	4 ^{de} jaar
Algemene en gemeenschappelijke competenties	LPD 1-3	1u	1u
	LPD 4-14	2u	2u
Vaardigheden in de Haarverzorging	LPD 18-24	6u	4u
Vaardigheden in de Schoonheidsverzorging	LPD 25-31	4u	6u
Trends en evoluties in de haar- en schoonheidsverzorging	LPD 15-17	1u	1u
Seminarie	Integratie van (delen van) doelen	2u	2u

Het spreekt voor zich dat scenario's kunnen gecombineerd worden. Ook binnen de leerplandoelen is samenhang omschreven met andere leerplandoelen.

3.5 Scenario 5

In dit scenario kan je inzetten op de vaardigheden die in beiden takken moeten aangeleerd worden.

				3 ^{de} jaar	4 ^{de} jaar
Algemene en gemeenschappelijke competenties	Trends en evoluties in de haar- en schoonheidsverzorging	LPD 1-3	LPD 15-17	1u	1u
		LPD 4-14		2u	2u
Vaardigheden in de Haarverzorging		LPD 18-24		7u	6u
Vaardigheden in de Schoonheidsverzorging		LPD 25-31		6u	7u

3.6 Scenario 6

In dit zesde scenario ga je helemaal uit van de twee takken in de opleiding maar leg je wel een vergaande integratieformule op waarbij je o.m. via projecten de verschillende LPD in elkaar laat vloeien.

		3 ^{de} jaar	4 ^{de} jaar
Vaardigheden in de Haarverzorging - Algemene en gemeenschappelijke competenties - Trends en evoluties	LPD 18-24	6u	6u
	LPD 1-14		
	LPD 15-17		
Vaardigheden in de Schoonheidsverzorging - Algemene en gemeenschappelijke competenties - Trends en evoluties	LPD 25-31	6u	6u
	LPD 1-14		
	LPD 15-17		
Seminarie	Integratie van (delen van) doelen	4u	4u

